

(Нови Репортер, 5. 10. 2011)

Постало је изузетно заморно слушати сталну кукњаву на овдашњој јавној сцени због тога што Босна и Херцеговина и даље нема нови Савјет министара. Нижу се депласирана тумачења зашто би такав догађај био веома важан, односно, зашто је чекање овог институционалног Годоа нарочито страшно. Те, битно је имати свјежу екипу у СМ јер је то императив фамозних евроатлантских интеграција. Те, неопходно је оформити измијењени састав тог тијела, пошто је прошла читава једна година од избора. Те, постоје наводне крупне међународне обавезе које никако не могу да реализују такозвана потрошена имена из Савјета министара, већ је од есенцијалног значаја да то буду имагинарни, апсолутно нови људи. Те, стотине величанствених закона не може да предложи СМ у техничком мандату, па посланици и делегати оба вијећа Парламентарне скупштине вену од очаја, јер не могу да усреће милионске масе тим колекцијама параграфа.

Ипак, најтежа демагошка артиљерија активирана је када услиједи смркнуто подсјећање политичара да узалудно расипају новац пореских обавезника, а да заузврат не раде у интересу грађана. На том мјесту и ријетки скептици према оваквој реторици изгубе дах. Заиста, зар није сасвим логично да, у овим данима и недјељама, долазак на посао чланова Савјета министара изабраних 2006. буде третиран као биједно “ништа”, а да незнатно прекомпоновани тим који ће се позивати на резултате избора из октобра 2010. по аутоматизму постане феноменално “нешто”?! Али, када пресахну било какве сумње спрам тих необоривих аргумената, преостају дилеме о мотивима за константно гунђање поводом неизбора новог Савјета министара.

Контрола штете: Није тешко размујети потребу бошњачких медијских нарицаљки да тугују за несуђеним СМ, будући да им је ужасно важно да БиХ стекне имиџ “функционалне” земље. Наравно, нико не би био против таквог помака, уколико би у Босни и Херцеговини ријечи и у стварности имале идентично значење као на папиру. Али, “функционалност” у конкретном случају не подразумеива беспрекорни рад

администрације, здравства, школства и осталих сегмената јавног сектора, као што би се могло претпоставити у неким другим дијеловима планете. Не, у миљеу овдашњих фанова централизације све почиње и завршава се на пуком симболичком нивоу, што се може примјетити, између осталог, и на основу нападне употребе синтагме “државна влада”. Та формулација се до те мјере агресивно форсира, готово до бесвијести, тако да је стопроцентно јасно да се ради од глади коју једино може да смири задовољење унитаристичке форме. Дакле, утемељење бар двадесет министарстава на нивоу БиХ, са неколико десетина хиљада запослених чиновника. Или, што недавно смртно озбиљно рече анонимни бошњачки ентузијаста, након телефонског укључења у политичку емисију једне сарајевске телевизије: “Остао сам без посла и плате, али мислим да би све било боље када би се наметнуле те уставне промјене”.

Знатно теже је, ипак, схватити меланхолично-забринути или саркастично-огорчени тон у опсервацијама на тему неформирања новог Савјета министара БиХ из Републике Српске и хрватских кантона у Федерацији. Тог бесмисленог гарда нема превише, али је запрепашћујуће да га има уопште. Јер, са становишта опирања централистичком концепту Босне и Херцеговине, о чему постоји консензус са симболичним бројем изузетака на српској страни, а солидан степен сагласности и на хрватској страни, нема ама баш ниједног разлога да се лију крокодилске сузе над нерођеним новим сазивом СМ. Шта би Срби добили на тај начин? Још једну адресу са које се тешко може очекивати корист, јер се скоро сав посао у вези с таквом структуром своди на контролу штете по РС. Свен Алкалај не би би био суманути “шеф дипломатије”, али би нови “свенови” вребали са других позиција у СМ, тако да би једина недоумица била тек око тога – у којем би ресору Република Српска морала да уведе повишени ниво “борбене готовости”. Шта би Хрвати добили тиме? Још једну федералну владу, гдје би “хрватске интересе” заступале марионетске странке као су ХСП и “Радам за бољитак”.

Након посљедњег састанка у Брчком, представници Савеза независних социјалдемократата и Српске демократске странке немају никакав разлог за “грижу савјести”, чак ни са аспекта елементарне коректности у било каквим преговорима. Неписано правило у тим околностима јесте да се заинтересоване стране бар мало помјере са првобитних позиција, да би био могућ договор. РС је у прошлости често, прије свега од западних центара моћи, добијала етикету “учауреног” и “конфликтног” учесника у сличним перформансима. Овог пута, нема темеља за то, чак ни уз максималну тенденциозност утицајних посматрача. Разуман компромис је понуђен, али није имао ко да га прихвати међу актерима преговора из Социјалдемократске партије БиХ и Странке демократске акције. Довољан повод да се на свако подизање тензија у догледној будућности, јер, забога, БиХ годину дана послје избора нема нови Савјет министара, одговори релаксирано и неоптерећено: “Па шта”.

Извитоперена конструкција: Челним људима СДП-а и СДА није одговарала предложена формула: “Добијате три мјеста у Савјету министара и право да први бирате, или добијате четири ресора у СМ и право да други бирате”. И таква иницијатива из РС разбила се о хриди мегаломаније бошњачких представника у овим преговорима. Наводно, због њиховог старог спора са лидерима два ХДЗ-а, поводом (не)могућности да странке окупљење у “платформашком” блоку добију бар дио хрватских квота унутар “националног кључа” по којем се врши расподјела функција на бх. нивоу. Противљење таквом расплету, и даље карактеристично за држање Драгана Човића и Боже Љубића, потпуно је разумљиво, јер би тако била легализована слична узурпација, већ извршена у Федерацији. Неспремност Милорада Додика и Младена Босића да направе заокрет и придруже се Бошњацима у мајоризацији Хрвата исто тако је схватљива, јер то није ствар љубави и некаквих већих афинитета РС према шаховници, него полумјесецу. Ради се о томе да ће онај ко призна Златку Лагумџији и Сулејману Тихићу нерегуларан погодак у првом полувремену, сасвим сигурно добити сличан гол из офсајда у другом дијелу ове утакмице, у којој осовина СДП-СДА игра 45 минута против Хрвата, а затим идентично вријеме против Срба.

У свему томе, превиђа се круцијални детаљ. Непостојање договора о извршној власти у БиХ тек је мањим дијелом посљедица персоналних карактеристика политичара који учествују у комуникацији о том питању. Наравно, Лагумџија би глатко постигао споразум са Мирком Пејановићем и Славом Кукићем, а Тихић не би имао никакав проблем са направи дил са Десницом Радивојевићем и Стјепаном Кљуићем. С друге стране, ни Додик, Босић, Човић и Љубић вјероватно не би до бесконачности расправљали са Фикретом Абдићем, као хипотетичким бошњачким представником, када би Бабо неким чудом био на слободи, а да при томе није драстично промјенио политичке резоне у затворским годинама. Али, на страну овакве теорије – поента је у томе да аранжман којим би сви били задовољни није могућ због саме извитоперене конструкције БиХ. Који би то математички геније, чак и са префињеним сензибилитетом за интересе сва три народа у БиХ, био у стању да понуди магичну формулу, у ситуацији када се у Парламенту БиХ налази 11 странака – седам из Федерације и четири из РС? У ситуацији када ниједна од тих партија нема више од 20 одсто гласова, ако бисмо, далеко било, третирали БиХ као “збирну” изборну јединицу?

Све што се у таквим околностима може урадити, јесте слиједити “трулу” варијанту: “Држи воду док мајстори оду”. Дакле, учинити оно што је на дјелу, рецимо, у Брчко дистрикту у овом мандату – формирати тзв. концентрациону власт у коју улазе сви или скоро сви. У суштини, слична “рјешења” била су у оптицају након свих постдејтонских избора и на нивоу БиХ. Та опција би, изгледа, сада задовољила “праведнике” који грме зато што Босна и Херцеговина нема нови Савјет министара. На страну ситница, оличена у потпуном обесмишљавању избора као таквих, чији су логични продукти – власт и опозиција, било гдје у свијету гдје постоји вишестраначки систем.

Одговори на накарадну структуру БиХ су различити. Сарајевски политички естаблишмент сматра да је “кључ” у стварању “програмске” коалиције на нивоу Босне и Херцеговине, састављене од аутентичних Бошњака и лажних Срба и Хрвата. Од сваког српског и хрватског политичара немазохистичке провенијенције сувисло је очекивати да не насједну на ту подвалу. И да толеришу само “техничка” рјешења, док мајстори с почетка овог пасуса заиста не потраже друге меридијане и паралеле за властите катастрофалне експерименте.

То су исти они “мајстори” који Србе са сјевера Косова, у саопштењу Стејт департмента, називају “руљом”. То су исти они “мајстори” који презиру и сопствене грађане, па им се спрдају на протестима у Вол стриту у Њујорку, наздрављајући шампањцем на тересама, тик изнад глава демонстраната, бијесних због похлепе водећих америчких и западних корпорација.

У актуелном политичком тренутку у БиХ, похлепу сличне структуре, уобличене од сарајевских максималиста и њихових вашингтонских патрона, на парадоксалан начин, задовољила би два расплета. И формирање новог Савјета министара, према бошњачким стандардима, али и дефинитивни колапс те приче, уз истовремено подгријавање леша “уставних промјена” у правцу централизације Босне и Херцеговине. Међутим, између та два тамна пола, постоје и квалитетнији поводи за наздрављање. Али, те технике не уче се у Вашингтону и Сарајеву. О њима више знају Чеси и Словаци, ако мјеримо квалитет мирног разлаза, или сјеверни и јужни Суданци, уколико нагласак стављамо на свјежину племенитог примјера.